

Nový občanský zákoník

Závazkové právo

Zánik závazků

Část čtvrtá, Hlava I, Díl 7, § 1908-2009

Základní charakteristika

- Dosažení cíle závazků (splnění)
- Řešení **neplnění** závazků
 - ze zákona nebo
 - poskytnutím právního nástroje nápravy (remedies)
- Řešení změny okolností (objektivní hledisko)
- Řešení změny postoje strany (subj. hledisko)

Splnění - § 1908 n.

- Splněním se rozumí:
 - Splnění bezvadné (dlužník je povinen plnit řádně a včas - § 1908/1
 - Bezvadné: úplatné závazky: s vlastnostmi vymíněnými nebo obvyklými k použití podle účelu smlouvy, je-li straně znám; dispozitivní ust.:střední jakost - § 1915
 - Splnění vadné - § 1916 zejm.:
 - Předmět nemá stanovené nebo ujednané vlastnosti
 - Dlužník neupozorní na vady, které se obvykle nevyskytují
 - Dlužník výslovně ujistí (bez vad nebo užití k určitému účelu)
 - Neoprávněně zcizená věc
 - = následek vadného s.: splnění závazku + práva z vadného plnění

Vadné splnění

- Důsledky:
 - Vytknutí vady: (a) způsob (b) lhůta; zmeškání lhůty = vznik námitky opožděného vytknutí - zánik vymahatelnosti
výjimka vědomé vady - § 1921-1922
 - Záruka za jakost (z ObchZ):
 - Obsažená
 - ve smlouvě
 - v záručním listu
 - doba použitelnosti nebo trvanlivosti nebo záruční doba na obalu
 - Předmět po určenou dobu
 - způsobilý k ujednanému účelu
 - podrží si ujednané vlastnosti

Vadné splnění – práva z vad

Práva z vad:

– Odstranitelná vada:

- Oprava nebo doplnění co chybí
- Přiměřená sleva z ceny

– Neodstranitelná + nelze řádně užívat

- Odstoupení od smlouvy
- Přiměřená sleva z ceny

– V každém případě ve lhůtě do 1 měsíce po základní lhůtě k uplatnění práv:

- náhrada účelně vynaložených nákladů při uplatnění práv

– Uplatnění vylučuje domáhání se z titulu jiných práv (výjimka výslovná – náhrada následné škody)

Způsoby a techniky splnění (§ 1908 n.)

- Alternativní splnění - § 1926-1928 (vyvr.domněnka:D; nevčasná volba-přechod práva volby)
- Plnění věci druhově určené - § 1929 (výběr věci vhodné pro účel)
- Poukázka (assignace) - § 1939 – 1948
 - (Poukázka na cenné papíry-DOZ-není výsl. úprava)
 - Poukázka na řad - § 1946 (rubopis)
 - Poukázka na doručitele - § 1947 (poukázaný plní doručiteli poukázky)
- Kvitance - § 1949-1951 (potvrzení o splnění dluhu)
- Dlužní úpis - § 1952 (potvrzení o existenci dluhu)
- Náhradní splnění do soudní úschovy - § 1953 (postup v ZZŘS; důvody na straně V)

Místo splnění - § 1954 – 1957

- § 1954

K řádnému splnění se vyžaduje, aby byl dluh splněn **ve stanoveném místě**. **Nelze-li místo plnění zjistit** ze smlouvy, povahy závazku nebo z účelu plnění, plní se **v místě stanoveném zákonem** (viz § 1955)

- § 1955

(1) **Nepeněžitý dluh** plní dlužník v místě svého bydliště nebo sídla (odnosný). **Peněžitý dluh** plní dlužník v místě bydliště nebo sídla věřitele (donosný).

(2) Vznikl-li závazek při provozu závodu (§ 502), plní se dluh v místě závodu. To platí obdobně, vznikl-li závazek při provozu provozovny.

- § 1956

Má-li být plněno u věřitele a změnil-li věřitel po uzavření smlouvy své bydliště nebo sídlo, popřípadě umístění závodu nebo provozovny, nese věřitel zvýšené náklady a zvýšené nebezpečí, které tím dlužníku vzniknou.

- § 1957

(1) Plní-li dlužník peněžitý dluh prostřednictvím poskytovatele platebních služeb, je dluh splněn připsáním peněžní částky na účet poskytovatele platebních služeb věřitele.

(2) Plní-li dlužník peněžitý dluh poštovním poukazem, je dluh splněn

- a) **připsáním peněžní částky na účet poskytovatele platebních služeb věřitele, je-li dluh plněn na účet**, nebo
- b) **vyplacením peněžní částky věřiteli v hotovosti**.

Čas plnění I - § 1958 - 1980

- Čas plnění ujednán nebo jinak stanoven - § 1958/1 (**bez vyzvání věřitele**)
- Čas splnění nesjednán - § 1958 odst. 2 (**věřitel požadovat ihned-dlužník plnit bez zbyt. odkladu**)
- Terminologie určení času- § 1959
- Dlužník oprávněn určit čas plnění - § 1960 (*alt. facultas: určí soud*)
- Lze určit čas ve prospěch strany.. - § 1961-1962 (ne-li, ve prospěch obou, výj. povaha plnění)
- Fakturace a splatnost u vzájemného závazku - §1963n.
- Předčasné plnění - § 1967 (**d. nemůže bez souhlasu v. odečíst úroky**); ale: srov. § 2399 (úvěr – předčasné splacení – úrok jen od poskytnutí do vrácení)

Čas plnění II - § 1958 - 1980

- **Prodlení dlužníka - § 1968-1974**

- Nenastává, je-li v prodlení věřitel

- **věřitel může: (a) vymáhat splnění nebo (b) odstoupit od smlouvy (§2001n.)**

- Peněžitý dluh – úrok z prodlení (smluvený - vl.nař. odkazující ust.; subjektivní princip: ne, není-li d. za prodlení odpovědný (?) – vl. nař. 142/1994 Sb. zrušeno - § 3080 bod 211 – **nově** nařízení vlády č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky..

- Náhrada škody, není-li kryta úroky z prodlení

- D. po dobu prodlení nese nebezpečí škody na věci

Čas plnění III - § 1958 - 1980

- **Prodlení věřitele - § 1975-1976**
 - Nepřijal-li řádně nabídnuté plnění
 - Neposkytl-li součinnost
 - Odstoupení od smlouvy
 - Nemůže nastat prodlení dlužníka
 - V. po dobu prodlení nese nebezpečí škody na věci
- **Společná ustanovení o prodlení - § 1977-1979**
 - Odstoupení jedné strany
 - Při **podstatném** porušení po oznámení
 - Při **nepodstatném** porušení po nesplnění dodat. přiměřené lhůty (poskytnuté výslovně i mlčky)
 - Podstatné porušení viz § 2002/1
- **Fixní závazek - § 1980.** Závazek zaniká počátkem prodlení; výj.: oznámení V. bez zbytečného odkladu, že trvá na splnění

Jiné způsoby zániku závazků - § 1981-2009

- Dohoda - § 1981
 - Při podstatné změně okolností se lze domáhat obnovení jednání o smlouvě - § 1765/1 – smlouva nezaniká sama o sobě
- Započtení - § 1982-1991
- Odstupné – § 1992
- Splynutí - § 1993-1994
- Prominutí dluhu - § 1995-1997
- Výpověď - § 1998-2000
- Odstoupení od smlouvy - § 2001-2005
- Následná nemožnost plnění – 2006-2008
- Smrt dlužníka nebo věřitele - § 2009
- Neuplatněním práva/prekluze - § 654
- Uplynutím doby - § 603
- Zrušením soudem – např. při podstatné změně okolností - § 1766, *laesio enormis* - § 1793n. aj.

Oddíl 2

Jiné způsoby zániku závazků II

1. Dohoda § 1981

Stranám je na vůli ujednat si zánik závazku, aniž bude zřízen závazek nový.

2. Započtení § 1982

(1) Dluží-li si strany vzájemně plnění stejného druhu, může každá z nich prohlásit vůči druhé straně, že svoji pohledávku započítává proti pohledávce druhé strany.

3. Odstupné – 1992

- ujednání o zrušení zaplacením odstupného
- zaplacením se závazek ruší s účinky odstoupení
- nelze, bylo-li plněno (byť částečně)

Odd. 2 Jiné způsoby zániku závazků III

4. Splynutí - § 1993-1994

- právo s odpovídající povinností splynou v jedné osobě
- neplatí pro právo V. a povinnost osoby poskytující zajištění (asi osobní)
- platí v rozsahu podílu solidárního V. nebo D.

5. Prominutí dluhu - § 1995-1997

- jednostranný (adresovaný) úkon věřitele
- též vydání kvitance nebo vrácením dlužního úpisu bez splnění (vydáním jednomu ze spoludl. na celý dluh – vyvr. domněnka prominutí všem)
- vyvratitelná domněnka souhlasu D., neprojeví-li bez zbytl. odkladu nesouhlas
- prominutí jednomu ze solid. spoludlužníků - zbavuje ostatní v rozsahu podílu propuštěného spoludlužníka (distributivní spravedlnost)
- prominutí jedním ze solid. spoluvěřitelů – zbavuje dlužníka dluhu v rozsahu podílu tohoto spoluvěřitele
- prominutí zajištění je bez vlivu na hlavní dluh; propuštění jednoho ze spoluvěřitelů – ostatním zůstávají jeho námitky

Odd. 2 Jiné způsoby zániku závazků IV

6. Výpověď - § 1998-2000

- dohoda stran nebo zákon
- zánik uplynutím výpovědní doby, ne-li, účinností výpovědi
- možnost vypovědět závazek na dobu neurčitou k nepřetržité nebo opak. činnosti: čtvrtletní výpověď *ex lege*
- závazek bez vážného důvodu na dobu života nebo delší než 10 let: po 10 letech soudní zrušení
- změna poměrů – soudní zrušení

Odd. 2 Jiné způsoby zániku záv. V

7. Odstoupení od smlouvy - § 2001-2005

- dohoda nebo zákon
- při podstatném porušení (§ 2002/1 definice!): odstoupení bez zbyt. odkladu
- též hrozí-li nepochybně porušení smlouvy podstatným způsobem a nedá-li na výzvu jistotu
- volbu nelze změnit
- lze odstoupit i později (§ 2003/2)
- účinky zrušení závazku *ex tunc* (lze i zčásti); za podmínek § 2004/3 jen s účinky do budoucna
- nejsou dotčena práva T v dobré víře
- odstoupení se netýká:
 - práva na zaplacení smluvní pokuty (již existujícího) nebo
 - dospělého úroku z prodlení,
 - práva na náhradu škody ani
 - ujednání zavazující i po odstoupení (např. způsob řešení sporů) ani
 - zajištění dluhu.

Odd. 2 Jiné způsoby zániku závazků VI

8. Následná nemožnost plnění – § 2006-2008

- nikoli hospodářská nemožnost (obtíže nebo po určené době)
- důkazní břemeno nemožnosti má dlužník
- při zániku části plnění se uplatní hledisko účelnosti-významu pro V.
- povinnost oznámení – jinak náhrada vzniklé škody

9. Smrt dlužníka nebo věřitele - § 2009

- smrtí zaniká závazek při omezení na osobu D. nebo V.

Odd. 2 Jiné způs. zániku závazků VII

10. **Neuplatněním práva/prekluze - § 654**

11. **Uplynutím doby - § 603**

12. **Zrušením soudem** – např. při podstatné změně okolností - § 1766, laesio enormis - § 1793n. aj.